

פורים לשמחה

מדוע 'מגילה' נקראת כך? המילה מגילה גזורה מן השורש גל"ל – שהרי מגילה היא רצועת קלף גלולה. בספרות חז"ל 'מגילה' סתם היא לרוב מגילת אסתר, ומכאן שמה של מסכת מגילה שעיקר עניינה הלכות קריאת המגילה בפורים.

אתם מוזמנים ליהנות מחידון חדש לפורים: מה מקור השם מרדכי? מתי נוצרה המילה תחפושת? מה משמעות המילה אחשדרפנים? ואיך נכון לכתוב – ליצן או לצן?

חידון באתר לחג פורים

מדור מיוחד לכבוד פורים

נותרו כרטיסים לפעילויות המקוונות

■ **השתלמות להכרת כללי הניקוד:** אתם מנקדים שירים או ספרי ילדים? אתם מתלבטים כיצד לנקד על פי הכללים? הינכם מוזמנים לסדנה מקוונת בת עשרה מפגשים בניקוד. **לפרטים ולהרשמה**

■ **ביטויים ופתגמים מלשונות תבל:** הרצאה על גלגולי לעז שנשתרשו בדיבור העברי. **לפרטים ולהרשמה**

■ **סדנת עריכה:** בסדנה נערוך טקסט ונציע חלופות כנדרש. **לפרטים ולהרשמה**

■ **סדרת הרצאות – הבלשנות לענפיה:** נותרו כרטיסים להרצאות האחרונות בסדרה. **לפרטים ולהרשמה**

הצירופים 'אסתר המלכה' ו'המלכה אסתר' בנויים במבנים המקובלים לציון אדם ותפקידו או מעמדו – מבנה של שם ותמורתו. הינה לדוגמה בסיפור המגילה עצמו: "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן לִשְׁתּוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה" (אסתר ז, א), "וַתִּמָּאֵן הַמֶּלֶכָה וַשְׁתִּי לָבֹא בְּדָבַר הַמֶּלֶךְ" (שם א, יב).

לעומת זאת הצירוף "מלכת אסתר" הוא צירוף סמיכות, ובדרך כלל אין נוהגים לצרף את שם האדם לשם תפקידו במבנה סמיכות. אין אומרים לדוגמה נְשִׂיא רִיבְלִין או מלכת אליזבת'.

ייתכן שהצירוף "מלכת אסתר" נולד משיבוש שורת השיר "אני מלכה אסתר" בשיר הילדים הידוע "משחק פורים" שכתב לוין קיפניס בשנת תרפ"ט.

להרחבה

"וַיִּשְׁלַח סָפְרִים בְּיַד הָרָצִים בְּסוּסִים רָכָבִי הָרָכָשׁ הָאֲשֶׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים" (אסתר ח, י) – בפסוק הזה מופיעות שלוש מילים שאינן נהירות לנו:

■ **רָכָשׁ** – את המילה רכש דוברי העברית אומנם מזהים, אך נראה שבמגילה עניינה אחר: מן ההקשר עולה שמדובר ב'סוסים' – אולי סוסים מסוג מסוים או סוסים ששימשו לתפקידים מסוימים, כסוסי מרכבה וסוסי דואר.

■ **אֲשֶׁתְּרָנִים** – מדובר בשם תואר מן הלשון הפרסית שמשמעותו ככל הנראה 'של השלטון', 'של המלוכה'.

■ **רַמָּכִים** – המילה רַמָּךְ מופיעה במקרא רק במגילת אסתר, ולא ברור אם מדובר בסוסים (או פרדים) או ברוכבים שעל גבם.

להרחבה על סיפורי המילים

■ איך קרא אליעזר בן־יהודה לכלנית? דמומית! ואולם ברשימת שמות "הצמחים המצויים בארץ" שפרסם ועד הלשון בשנת תרע"ג (1913) מבחינים בין שני צמחים ממשפחת הנוריתיים – הכלנית והדמומית. **להרחבה**

■ השם נורית גם הוא שם מחודש – מן המילה נור שמשמעה 'אש', 'אור'. החידוש מיוחס לחבר ועד הלשון אליהו ספיר. **להרחבה**

■ פָּרַג או פָּרָג? בתחילה נפוצה הצורה פָּרַג, וכך נוקד במילונים. אך במאמר משנת תש"ו (1946) הוכיח זאב בן־חיים כי הניקוד אמור להיות בשני קמצים: פָּרַג. ואכן צורה זו היא שנקלטה בקרב הבוטנאים וחובבי הפרחים כשם הצמח, כגון פָּרַג סורי, פָּרַג הפֶּרְמֶל. כיום שתי הצורות נחשבות תקינות: גם פָּרַג וגם פָּרַג. **להרחבה**

הביטוי חוכא ואטלולא מקורו בארמית ופירושו 'צחוק ולעג'. הוא נקרה פעם אחת בלבד במקורות חז"ל: "דלא ליהוי מילתא דרבנן כחוכא ואטלולא" (בבלי עירובין סח ע"ב) – כלומר 'שלא לשים דברי חכמים לעג ולקלס'.

שורש המילה חוכא הוא חו"ך. שורש זה נשאל לעברית מן הארמית, וממנו הפועל חִיַךְ ושם הפעולה חִיּוּךְ.

המילה אַטְלולא (בחלק מעדי הנוסח: אַטְלולא או טְלולא) מוכרת רק מן הביטוי הזה. שורשה הוא טל"ל, וממנו מוכרים כמה פעלים בארמית במשמעות 'לשחק', 'להשתעשע'.

להרחבה

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

